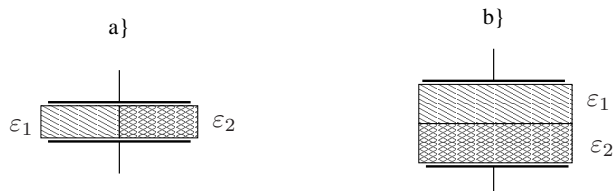

- elektrostatyka cd., kondensatory; • prąd elektryczny

- Uzasadnić wzory na pojemność kondensatorów: płaskiego, cylindrycznego i sferycznego.
  - Uzasadnić wzory: (1) energia zmagazynowana w naładowanym kondensatorze wynosi $W = \frac{1}{2} \frac{q^2}{C}$; (2) w polu elektrostatycznym zmagazynowana jest energia, której gęstość (w próżni) wynosi $u = \frac{1}{2} \epsilon_0 E^2$.
- Kondensator ma kwadratowe okładki o boku a , oddalone o d , tworzące ze sobą mały kąt φ . Pokazać, że jego pojemność wynosi w przybliżeniu $C = \frac{\epsilon_0 a^2}{d} (1 - \frac{a\varphi}{2d})$. (wskaz.: potraktować ten kondensator jako połączenie równoległe kondensatorów w postaci pasków o długości a i szerokości dx ; posłużyć się rozwinięciem w szereg Taylora).
- Kula z dielektryka (przyjmij $\epsilon = 1$), o promieniu R , naładowana jednorodnie ładunkiem Q wytwarza pole elektrostatyczne. W polu tym zawarta jest energia. Obliczyć, jaka część tej energii zawiera się w obszarze wewnątrz kuli, a jaka na zewnątrz. Ile wynosi suma tych energii?

- Płaski kondensator jest wypełniony dwoma dielektrykami o stałych dielektrycznych ϵ_1, ϵ_2 , jak na rysunku. Powierzchnia okładek wynosi S , ich odległość wzajemna d . Jakimi wzorami wyrażają się pojemności w przypadkach a) i b)?

- Kondensator płaski o powierzchni okładki S i odległości d pomiędzy okładkami naładowano przy pomocy baterii do napięcia U_o , po czym baterię odłączono. Następnie pomiędzy okładki wsunięto płytkę dielektryczną o przenikalności względnej ϵ i grubości b ($b < d$). Dla danych $S = 100 \text{ cm}^2$, $d = 1 \text{ cm}$, $b = 0.5 \text{ cm}$, $\epsilon = 7.0$, $U_o = 100 \text{ V}$ obliczyć: a) pojemność C_o przed wstawieniem płytki, b) ładunek swobodny q , c) natężenie pola elektrycznego w szczelinie $\vec{E}$, d) natężenie pola elektrycznego w płytce dielektrycznej $\vec{E}'$, e) napięcie pomiędzy okładkami po wprowadzeniu dielektryka U , f) pojemność kondensatora z płytką C , g) pracę W , jaką należało by wykonać aby usunąć płytkę z kondensatora. (patrz przykład 26.6 z Halliday, Resnick, Walker, Podstawy Fizyki, t.3, PWN 2005, lub przykład 9 z par. 30 Halliday, Resnick, Fizyka, t.2, PWN 1984, ew. podobne wydania)
- Prąd stały.* Prawa Kirchoffa (dla spadków napięć w obwodzie, dla węzłów). Obwody o wielu oczkach, np. mostek Wheatstone'a.
- Końcówki baterii o nieznanym napięciu V i znikomym oporze wewnętrznym połączone są opornikiem R . Amperomierz w obwodzie wskazuje natężenie 4 A . Jeśli połączymy szeregowo opornik R z opornikiem $10\text{-}omowym$, to odczytywane napięcie spadnie do 3 A . Ile wynoszą wartości R i V ?
- Dwanaście oporników o oporności $R = 100 \Omega$ każdy połączono tak, że utworzyły one szkielet sześciianu. Jaki będzie opór elektryczny między doprowadzeniami dołączonymi do wierzchołków najbardziej odległych od siebie (po głównej przekątnej).
- Oblicz opór elektryczny przewodnika wykonanego z grafitu, jeśli jego długość wynosi $L = 60 \text{ mm}$ i ma on kształt stożka ściętego, którego podstawa dolna ma średnicę $2r_1 = 20 \text{ mm}$, a górna $2r_2 = 50 \text{ mm}$. Przyjąć oporność właściwą grafitu $\rho = 0.0005 \Omega \cdot \text{m}$. (wskaz.: podziel cały przewodnik na małe oporniki połączone szeregowo)
- Prąd zmienny.* a) Rozładowanie kondensatora C o początkowym ładunku q_o przez opór R . Pokaż, że procesem tym rządzi równanie wynikające z prawa Kirchoffa: $\frac{1}{C}q(t) + R\frac{dq(t)}{dt} = 0$, a którego rozwiązaniem jest $q(t) = q_o \exp(-\frac{t}{RC})$. b) Ładowanie kondensatora przy użyciu baterii o stałej sile elektromotorycznej ϵ . Pokaż analogicznie, że obwód $RC + \epsilon$ opisuje równanie $\frac{1}{C}q(t) + R\frac{dq(t)}{dt} = \epsilon$, a jego rozwiązaniem jest: $q(t) = \epsilon C(1 - \exp(-\frac{t}{RC}))$, przy założeniu, że kondensator na początku nie był naładowany.

11. Opornik o oporze $10\text{ k}\Omega$, kondensator i baterię o SEM 10 V połączono szeregowo. Jeśli napięcie na kondensatorze wzrasta do 5 V w czasie $1\text{ }\mu\text{s}$, to jaka jest pojemność kondensatora?
12. Kondensator o pojemności $C = 1\text{ }\mu\text{F}$ i zmagazynowanej początkowo energii $W = 0.5\text{ J}$ rozładowano przez opór $R = 1\text{ M}\Omega$. Jaki prąd popłynie w chwili początkowej? Obliczyć napięcie na kondensatorze (V_C), na oporniku (V_R) i tempo gromadzenia ciepła w oporniku w funkcji czasu i przedstawić te wielkości na wykresach.